

Người luôn trăn trở với cây lúa

■ DIỆP ANH

TS. Đỗ Thị Phúc, giảng viên Khoa Sinh học, Trường ĐH Khoa học Tự nhiên, ĐHQGHN là một trong 3 nhà khoa học trẻ được Quỹ L'Oréal - UNESCO trao học bổng Nhà nghiên cứu khoa học nữ tài năng năm 2016.

Sinh ra và lớn lên tại thành phố Hải Phòng, suốt những năm tháng học phổ thông, cô học sinh Đỗ Thị Phúc đã giành nhiều giải thưởng cấp thành phố và cấp quốc gia môn Sinh học.

Năm 1998, Phúc rời thành phố hoa phượng đỏ để lên Hà Nội, bắt đầu cuộc sống của sinh viên Khoa Sinh học, Trường ĐH Khoa học Tự nhiên, ĐHQGHN. Tốt nghiệp đại học ngành Sinh học với tấm bằng cử nhân loại xuất sắc, năm 2002, Đỗ Thị Phúc tiếp tục con đường học sau đại học chuyên ngành liên quan đến di truyền học trong sinh học.

Trong 4 năm từ 2003 – 2007, Đỗ Thị Phúc đã hoàn thành chương trình đào tạo thạc sĩ và tiến sĩ tại Trường ĐH Tổng

hợp Greifswald, Cộng hòa Liên bang Đức.

Mặc dù sinh ra và lớn lên trong gia đình viên chức, song vì say mê ngành sinh học và di truyền học trong sinh học mà cô tiến sĩ trẻ Đỗ Thị Phúc bén duyên với nông nghiệp lúc nào không hay. Với nghiên cứu về chọn tạo giống cây chống chịu tốt và ứng phó với biến đổi khí hậu, xâm lấn mặn cũng như các nghiên cứu về cải thiện tính chất vật liệu trong nha khoa phục hồi, TS. Đỗ Thị Phúc đã được Quỹ L'Oréal – UNESCO ghi nhận bằng giải thưởng năm 2016.

Nhà khoa học Đỗ Thị Phúc chia sẻ, có rất nhiều lí do để cô trăn trở với cây lúa. Ở Việt Nam, với nền tảng là cây lương thực chủ lực, cây lúa đồng thời đóng vai trò quan trọng trong nền kinh tế. Song hiện nay, năng suất lúa gạo và diện tích trồng lúa bị ảnh hưởng nghiêm trọng bởi đất nhiễm mặn. TS. Đỗ Thị Phúc cho biết, mức độ ảnh hưởng tới cây lúa đã, đang và sẽ ngày càng nặng nề hơn do hậu quả của biến

đổi khí hậu toàn cầu. Cô mong muốn công trình của mình góp phần chọn ra giống lúa có khả năng chịu mặn cao, đáp ứng cho nhu cầu cấp thiết của cuộc sống.

Nghiên cứu của TS. Đỗ Thị Phúc sẽ giúp mang đến sự hiểu biết sâu sắc hơn về mối liên quan giữa sự methyl hóa AND và miARN đáp ứng được các điều kiện bất lợi của môi trường qua việc nghiên cứu ảnh hưởng của điều kiện mặn đến sự methyl hóa và mức độ biểu hiện của gen Osa-miARN164 ở các giống lúa khác nhau cũng như khả năng điều hòa của gen này đáp ứng điều kiện mặn thông qua sự methyl hóa ở các giống lúa nghiên cứu. Công trình của TS. Đỗ Thị Phúc sẽ cung cấp thông tin hữu ích về cơ chế điều hòa thông qua sự methyl hóa trong đáp ứng với stress mặn ở cây lúa, phục vụ công tác tạo giống lúa chống chịu tốt và ứng phó với biến đổi khí hậu và xâm lấn mặn.

Trả lời câu hỏi của tôi về lịch trình một ngày của nhà khoa học nữ, TS. Phúc cho biết, một nhà khoa học nữ là một phụ nữ, cũng có những lo toan đời thường trong vai trò của một người vợ, người mẹ. Phúc may mắn vì có

người bạn đời cũng là giảng viên của một học viện. Anh thấu hiểu, cùng gánh vác việc nhà và cảm thông cùng những giờ giấc sớm muộn lúc vợ mình trong phòng thí nghiệm, lúc làm đề tài hoặc khi chuẩn bị cho những hội thảo khoa học.

Là giảng viên của một trường đại học khối ngành cơ bản, có nhiều công bố quốc tế, Phúc luôn hoàn thành tốt công việc giảng dạy và nghiên cứu của mình. "Tôi chỉ mong muốn hoàn thành tốt nhiệm vụ giảng dạy và tham gia nghiên cứu khoa học, có nhiều thời gian dành cho gia đình, chăm sóc, dạy dỗ con cái và cho bản thân, cân bằng giữa công việc và cuộc sống riêng" - cô nói, dù thừa nhận làm được điều này không hề dễ dàng.

Đỗ Thị Phúc nghĩ rằng, hiện nay cơ hội dành cho các nhà khoa học nam và nữ như nhau. Nhưng khả năng nắm bắt cơ hội đang rất khác nhau, có sự chênh lệch. Phụ nữ có thiên chức làm mẹ gắn với quá trình mang thai, sinh nở và nuôi con bằng sữa mẹ nên có những ảnh hưởng không nhỏ tới quỹ thời gian vật lí nói chung. Phụ nữ thiệt thòi hơn khi bị phân tán về quỹ thời gian, tâm trí,

sức lực dành cho gia đình. Đó là những yếu tố khách quan hạn chế khả năng tiếp cận cơ hội và phấn đấu của nhà khoa học nữ.

Khoa học cơ bản gắn bó mật thiết với quá trình quốc tế hóa và công bố quốc tế. TS. Phúc cho biết, cô may mắn khi trở thành sinh viên hệ cử nhân khoa học tài năng và vì vậy cô cũng như các bạn đồng môn có cơ hội mài giũa tiếng Anh ngay trên giảng đường đại học. Đến khi tốt nghiệp cử nhân, cô tự tin học tập cùng các bạn nước ngoài bậc sau đại học với vốn tiếng Anh đã được trang bị trước đó. Năm 2007, hoàn thành chương trình đào tạo tiến sĩ tại Trường ĐH Tổng hợp Greifswald, Cộng hòa Liên bang Đức, cô có 5 năm thực tập nghiên cứu sau tiến sĩ tại Viện Max Planck về sinh lý học phân tử thực vật.

Để rồi năm 2012, khi trở thành giảng viên tại Trường ĐH Khoa học Tự nhiên - nơi Đỗ Thị Phúc đã học tập trước đây, cô tự tin để giảng dạy các môn liên quan đến tiếng Anh chuyên ngành và tiếng anh học thuật khá chuyên sâu. Trong kết nối toàn cầu hiện nay, đối với giảng viên - nhà khoa học, tiếng anh là con đường phát triển chuyên môn nhanh nhất. Từ đó đến nay, nữ tiến sĩ đã chủ trì bốn đề tài, trong đó có một đề tài cấp nhà nước, một đề tài hợp tác quốc tế và công bố 17 bài báo khoa học quốc tế.

"Khó khăn lớn đối với phụ nữ nói chung, đặc biệt đối với những người làm khoa học như chúng tôi là sự cân bằng, cân đối thời gian, sức lực giữa công việc và gia đình. Tùy từng thời điểm mà nên đặt mục tiêu nào quan trọng hơn và được ưu tiên hơn". Tôi tin rằng trở ngại này không chỉ là của riêng nhà khoa học nữ Đỗ Thị Phúc.